

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 2. júna 2016¹

Vec C-185/15

**Marjan Kostanjevec
proti
F&S Leasing, GmbH**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovenskej republiky)]

„Súdna spolupráca v občianskych veciach — Nariadenie (ES) č. 44/2001 — časová pôsobnosť —
Vzájomný nárok založený na bezdôvodnom obohatení — Zmluva alebo nároky zo zmluvy — Miesto
zmluvného plnenia“

I – Úvod

1. V prejednávanej veci je Súdny dvor konfrontovaný so situáciou, ktorá je skutočne nezvyčajná tak z procesného, ako aj zo skutkového hľadiska, v ktorej mu vnútroštátny súd predložil rôzne prejudiciálne otázky týkajúce sa zakaždým nariadenia (ES) č. 44/2001².
2. V prejudiciálnych otázkach ide po prvé o to, či žalobný návrh, v ktorom si spotrebiteľ, ktorému bola pôvodne uložená povinnosť zaplatiť, uplatňuje po zrušení platobného titulu vrátenie zaplatenej čiastky na základe bezdôvodného obohatenia, možno považovať za vzájomný nárok v zmysle uvedeného nariadenia. Po druhé ide v prejednávanej veci o výklad právomoci v spotrebiteľských a zmluvných veciach nariadenia (ES) č. 44/2001.
3. Predtým, než Súdny dvor odpovie na samotné prejudiciálne otázky, bude musieť ďalej vysvetliť, či sa nariadenie (ES) č. 44/2001 vôbec môže vzťahovať na prejednávaný prípad, keďže žaloba o zaplatenie bola proti spotrebiteľovi podaná pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie 1. mája 2004.

¹ — Jazyk prednesu: nemčina.

² — Nariadenie Rady z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004. s. 42).

II – Právny rámec

A – Právo Únie

1. Nariadenie č. 44/2001

4. Odôvodnenie 11 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného....“

5. Článok 5 nariadenia č. 44/2001 znie:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte:

1. a) v zmluvných veciach na súdoch podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby;
b) na účely tohto ustanovenia, ak sa účastníci zmluvy nedohodli inak, je miestom zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby:
 - pri predaji tovaru miesto v členskom štáte, kam sa podľa zmluvy tovar dodal alebo mal dodať,
 - pri poskytnutí služieb miesto v členskom štáte, kde sa podľa zmluvy služby poskytli alebo mali poskytnúť;
- c) ak sa neuplatní písmeno b), uplatní sa písmeno a);...

6. Článok 6 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať:

...

3. pri vzájomnom nároku vyplývajúcom z tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok na súde, ktorý koná o pôvodnom nároku;...

7. Článok 15 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„Vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť jeho podnikania alebo povolania, sa právomoc určí podľa tohto oddielu,... ak ide:

- a) o zmluvu o predaji tovaru na splátky alebo
- b) o zmluvu o úvere splatnom v splátkach alebo zmluvu o akejkoľvek inej forme úveru, ktorým sa má financovať predaj tovaru, alebo
- c) vo všetkých ostatných prípadoch o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.“

8. Podľa článku 16 nariadenia č. 44/2001 právna úprava právomoci v spotrebiteľských veciach „nemá vplyv na právo uplatniť vzájomný nárok na súde, na ktorom sa koná podľa tohto oddielu o pôvodnom nároku“.

9. Článok 28 nariadenia č. 44/2001 stanovuje:

„... Ak sa koná o súvisiacich veciach na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže prerušiť konanie.

...

3. Na účely tohto článku sa veci považujú za súvisiace, ak sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné prerokovať a rozhodnúť ich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.“

10. Prechodné ustanovenie článku 66 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 znie:

„Toto nariadenie sa uplatní len na konania začaté a listiny úradne vyhotovené alebo zaregistrované ako verejné listiny po nadobudnutí jeho účinnosti.“

2. Nariadenie č. 864/2007 („RÍM II“)

11. Odôvodnenie 7 nariadenia č. 864/2007³ stanovuje:

„Vecná pôsobnosť a ustanovenia tohto nariadenia by mali byť zlučiteľné s nariadením... (ES) č. 44/2001... a nástrojmi, ktoré sa zaoberajú rozhodným právom pre zmluvné záväzky.“

12. Článok 10 ods. 1 nariadenia č. 864/2007 stanovuje:

„Ak sa mimozmluvný záväzok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia, vrátane vrátenia neoprávnene prijatej platby, týka existujúceho vzťahu medzi stranami, akým je napríklad zmluva alebo civilný delikt, ktorý má úzku väzbu s týmto bezdôvodným obohatením, spravuje sa tým istým právnym poriadkom ako uvedený vzťah.“

3. Nariadenie č. 593/2008 (RÍM I)

13. Nariadenie č. 593/2008⁴ vo svojom odôvodnení 7 uvádza:

„Vecná pôsobnosť a ustanovenia tohto nariadenia by mali byť zlučiteľné s nariadením... (ES) č. 44/2001... a nariadením [RÍM II]....“

14. Článok 12 ods. 1 nariadenia č. 593/2008 stanovuje:

„Rozhodným právom pre zmluvu podľa tohto nariadenia sa spravuje najmä:

...

e) dôsledky neplatnosti zmluvy.“

3 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky („RÍM II“) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40).

4 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky („RÍM I“) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).

B – Vnútroštátne právo

15. Podľa slovinského záväzkového práva osoba, ktorá sa obohatila na úkor ostatných bez právneho dôvodu, je povinná, ak je to možné, predmet tohto obohatenia vrátiť alebo nahradiť hodnotu získanej výhody. Povinnosť predmet obohatenia vrátiť alebo nahradiť, zakladajúca sa na bezdôvodnom obohatení, existuje aj v prípade, ak osoba získa výhodu na základe podmienky, ktorá neskôr zanikne.

III – Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

16. Účastníci konania vo veci samej uzatvorili 14. januára 1994 zmluvu o finančnom lízingu, z ktorej prenajímateľ odvodzuje platobný nárok. Tento nárok uplatnil voči nájomcovi súdnou cestou prvýkrát v roku 1995 a v roku 2004 dosiahol právny titul, ktorý sa po neúspešnom odvolaní stal právoplatný a vykonateľný. V roku 2006 sa účastníci konania dohodli na splnení právneho titulu zaplatením sumy 18 678,45 eura.

17. Nájomca však svoju povinnosť zaplatiť napadol ďalším prípustným opravným prostriedkom.⁵ Na základe tohto opravného prostriedku Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Najvyšší súd Slovenskej republiky) 9. júla 2008 zrušil rozhodnutia, ktorými sa vyhovel návrhu prenajímateľa na zaplatenie, a vrátil vec prvostupňovému súdu, aby o nej znova rozhodol. V tomto štádiu konania podal nájomca proti prenajímateľovi vzájomný návrh na vrátenie sumy vo výške 18 678,45 eura vrátane úrokov a svoj žalobný návrh zakladal na bezdôvodnom obohatení, keďže rozsudok z roku 2004, ktorý bol právnym titulom pre nárok prenajímateľa, bol zrušený.

18. Po vrátení veci bol návrh prenajímateľa na zaplatenie právoplatne zamietnutý. Naproti tomu návrh nájomcu bol úspešný na prvom a druhom stupni. Prenajímateľ, ktorý je teraz neúspešný, sa obrátil na vnútroštátny súd a namietal medzinárodnú právomoc slovinských súdov v prípade žalobného návrhu nájomcu.

19. Za týchto okolností vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru Európskej únie tieto prejudiciálne otázky:

1. Má sa pojem vzájomného nároku podľa článku 6 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa aj nárok uplatnený v rámci vzájomného návrhu v zmysle vnútroštátneho práva, podaného po tom, čo sa v rámci konania o pôvodnej žalobe žalovaného⁶ zrušil právoplatný a vykonateľný rozsudok, a to v konaní o opravnom prostriedku „Revision“⁷, pričom táto vec bola vrátená súdu prvého stupňa na opätovné rozhodnutie, ak navrhovateľ⁸ v rámci svojho vzájomného nároku založeného na bezdôvodnom obohatení žiada vrátenie sumy, ktorú bol povinný zaplatiť na základe (neskôr) zrušeného rozsudku, vyhláseného v konaní o pôvodnej žalobe odporkyne?
2. Má sa pojem „vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom“ podľa článku 15 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa aj prípad, keď sa spotrebiteľ obracia na súd s cieľom uplatniť nárok založený na bezdôvodnom obohatení prostredníctvom podania vzájomného návrhu v súlade s vnútroštátnym právom, ktorý je spojený s pôvodnou žalobou, ktorá sa však týka zmluvy uzavretej spotrebiteľom v zmysle citovaného ustanovenia nariadenia č. 44/2001 a prostredníctvom ktorej navrhovateľ spotrebiteľ žiada o vrátenie sumy, ktorú bol povinný zaplatiť

5 — Návrh na začatie prejudiciálneho konania označuje tento slovinský opravný prostriedok v bode 3 ako „Revision“; podľa nemeckého chápania pojmu však vo veci ide skôr o návrh na opätovné obnovenie už právoplatne skončeného konania.

6 — Myslí sa tým prenajímateľ a žalovaný v konaní o vzájomnej žalobe.

7 — V súvislosti s pojmom Revision pozri poznámku pod čiarou 5.

8 — Myslí sa tým nájomca a žalobca v konaní o vzájomnej žalobe.

v dôsledku (neskôr) zrušeného rozsudku, vyhláseného v konaní o pôvodnej žalobe odporkyne, čiže navrhuje vrátiť sumu vyplývajúcu z konania vo veciach týkajúcich sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom?

3. Ak v uvedenom prípade nie je možné založiť právomoc ani na pravidlách týkajúcich sa právomoci v prípade vzájomného nároku, ani na pravidlách týkajúcich sa právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv:

a) má sa pojem „zmluvné veci“, uvedený v článku 5 bode 1 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že zahŕňa návrh, v rámci ktorého si navrhovateľ uplatňuje nárok založený na bezdôvodnom obohatení, pričom ho však podáva vo forme vzájomného návrhu v zmysle vnútroštátneho práva, spojeného s pôvodnou žalobou odporkyne týkajúcou sa zmluvného vzťahu medzi účastníkmi, v prípade, že predmetom nároku založeného na bezdôvodnom obohatení, je vrátenie sumy, ktorú bol navrhovateľ povinný zaplatiť v dôsledku (neskôr) zrušeného rozsudku, vyhláseného v konaní o pôvodnej žalobe odporkyne, čiže navrhuje vrátiť sumu vyplývajúcu z konania v zmluvnej veci?

V prípade kladnej odpovede na prechádzajúcu otázku:

b) má sa právomoc podľa miesta zmluvného plnenia v zmysle článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 skúmať v uvedenom prípade na základe pravidiel, ktoré upravujú plnenie záväzkov vyplývajúcich z nároku založeného na bezdôvodnom obohatení?

IV – Právne posúdenie

20. Vnútroštátny súd sa v prvom rade pýta na právomoc v prípade vzájomného nároku nájomcu na vrátenie sumy a vo svojej druhej otázke sa pýta na právomoc v spotrebiteľských veciach. Tretiu otázku kladie len pre prípad, že na prvé dve otázky dostane zápornú odpoveď, a druhú časť tejto otázky kladie len pre prípad kladnej odpovede na prvú časť tretej otázky.

21. Všetky prejudiciálne otázky sa týkajú výkladu nariadenia č. 44/2001. Vo svetle priebehu konania oznámeného vnútroštátnym súdom však nie je zrejmé, či Súdny dvor musí odpovedať na tieto otázky. Naopak, je otázne, či uvedené nariadenie vôbec môže byť relevantné pre konanie vo veci samej vzhľadom na jeho časovú pôsobnosť.

22. Nariadenie č. 44/2001 nadobudlo účinnosť na slovinskom území vstupom Slovinska do Únie 1. mája 2004.⁹ Konanie proti žalujúcemu nájomcovi však siaha späť do roku 1995, teda do okamihu pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie.

23. Pred vysvetlením prejudiciálnych otázok preto treba najskôr objasniť uplatniteľnosť nariadenia č. 44/2001 na prejednávany prípad. V prípade zápornej odpovede by bolo zbytočné odpovedať na prejudiciálne otázky, pretože by nijako nesúviseli s právnym sporom vo veci samej a boli by hypotetické.¹⁰

A – O časovej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001

24. Nariadenie 44/2001 sa podľa svojho článku 66 uplatňuje len na také žaloby, ktoré boli podané *po nadobudnutí účinnosti nariadenia*.

9 — V súvislosti s časovou pôsobnosťou nariadenia č. 44/2001 pozri rozsudok Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367, bod 19), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón v tej istej veci (C-514/10, EU:C:2012:54, bod 25).

10 — Pozri rozsudok Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, bod 21 a tam citovanú judikatúru).

25. Vzhľadom na to sa nariadenie zjavne nevzťahuje na pôvodný návrh prenajímateľa na zaplatenie z roku 1995.

26. Tento návrh prenajímateľa na zaplatenie však nie je priamym styčným bodom prejudiciálnych otázok. Vzťahujú sa skôr na vzájomný návrh nájomcu z roku 2008, ktorý tento podal, keď bolo slovinské konanie po jeho právoplatnom skončení vrátené prvostupňovému súdu. V tom čase bolo nariadenie č. 44/2001 už uplatniteľné v Slovinskej republike.

27. Rozhodujúca je preto skutočnosť, či v prípade tejto žiadosti o právnu ochranu ide o samostatnú „žalobu“ v zmysle článku 66 nariadenia č. 44/2001 a či patrí do časovej pôsobnosti nariadenia bez ohľadu na to, že konanie celkovo siahla späť do roku 1995.

28. Európska komisia sa neprikláňa k takémuto názoru. Podľa nej treba konanie posudzovať ako celok a časovo zasadiť do Slovinska pred účinnosťou nariadenia č. 44/2001. Prejudiciálne otázky v dôsledku toho považuje za neprípustné.

29. Takto zovšeobecnené posudzovanie však nie je ani nutné, ani pochopiteľné.

30. Po prvé konanie vedené proti nájomcovi už bolo právoplatne skončené predtým, než bolo v roku 2008 vrátené prvostupňovému súdu. Za týchto okolností je už len vzhľadom na blokujúci účinok, ktorý právna účinnosť spôsobuje, otázne, či z hľadiska práva Únie treba vôbec vychádzať z kontinuity konania siahajúcej späť do roku 1995, alebo či nejde skôr o to, aby sa už pretrhnutý reťazec konaní považoval za znovu začatý v roku 2008, teda v čase, keď už nariadenie č. 44/2001 bolo v Slovinsku uplatniteľné.

31. Po druhé článok 66 nariadenia č. 44/2001 – na rozdiel od článku 30 bodu 1 tohto nariadenia¹¹ – vôbec neodkazuje na doručenie (prvej) písomnosti, ktorou sa začalo konanie, ale na podanie určitej žaloby. Ak je takáto žaloba podaná po účinnosti nariadenia, podľa článku 66 sa otvára jeho pôsobnosť.

32. Z článku 66 nariadenia nemožno vyvodiť, že by sa tým myslelo iba *prvé* podanie žaloby v rámci komplexného konania spájajúceho viaceré žaloby. Ak sa ďalej pod pojmom „žaloba“ rozumie v súlade s rozsudkom Danvaern Production¹² samostatná žiadosť o právnu ochranu s návrhom, ktorý ide nad rámec obyčajného zamietnutia argumentov protistrany, potom súdne uplatnenie nároku založeného na bezdôvodnom obohatení voči odporcovi možno začleniť pod pojem „žaloba“ v článku 66 nariadenia č. 44/2001.

33. S týmto záverom nie je v rozpore ani skutočnosť, že článok 66 nariadenia č. 44/2001 v niektorých jazykových verziách nepoužíva pojem „žaloba“, ale pojem „konanie“¹³. Ani z použitia pojmu „konanie“ totiž ešte nevyplýva, že žaloba alebo vzájomná žaloba musia na účely článku 66 predstavovať jednotné kontinuálne konanie. Aj keby niektoré právne poriadky členských štátov sledovali tento zámer, nebráni to autonómnemu výkladu článku 66, ktorý navrhujem.

34. Treba preto vychádzať z toho, že návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorého otázky sa týkajú zakaždým návrhu nájomcu založeného na bezdôvodnom obohatení, uplatneného v roku 2008, patrí do časovej pôsobnosti nariadenia č. 44/2001.

35. Prejudiciálne otázky preto nie sú hypotetické, a preto Súdny dvor musí na ne odpovedať.

11 — Toto ustanovenie sa týka ohraničenia právomocí viacerých za sebou dožiadaných súdov a vzťahuje sa navyše iba na oddiel 9 kapitoly II nariadenia, kam však predmetný článok 66 nepatrí.

12 — Rozsudok Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:239, bod 18).

13 — Pozri napr. anglické znenie („legal proceedings“), švédské znenie („rättsliga förfaranden“) a slovinské znenie („pravne postopke“). Francúzske, talianske a španielske znenie sa naproti tomu z terminologického hľadiska prikláňajú k pojmu „action judiciaire“.

B – O prvej prejudiciálnej otázke

36. Vnútroštátny súd sa chce prostredníctvom svojej prvej prejudiciálnej otázky dozvedieť, či je pre žiadosť o právnu ochranu, o akú ide v konaní vo veci samej, relevantná právomoc v prípade vzájomného nároku podľa článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001.

37. Popri všeobecnom vymedzení právneho inštitútu vzájomného nároku preto treba ďalej preskúmať, či sa návrh nájomcu založený na bezdôvodnom obohatení týka v zmysle uvedeného ustanovenia „tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok [prenajímateľa]“.

1. Pojem vzájomný nárok v článku 6 bode 3 nariadenia č. 44/2001

38. Pojem vzájomný nárok v zmysle článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 treba vykladať samostatne. Súdny dvor ho vo veci Danvaern Productions spresnil tak, že sa vzťahuje na návrhy na vydanie osobitného rozsudku v neprospech žalobcu, ktorými sa navyše prípadne „žiada vyššia suma, než je suma žiadaná žalobcom, a možno ju ďalej žiadať aj vtedy, ak je žaloba žalobcu zamietnutá“.¹⁴

39. Predmetom vzájomného nároku preto musí byť návrh, ktorý je odlišiteľný od žalobného návrhu a ktorý smeruje k vydaniu osobitného rozsudku.¹⁵

40. Z toho treba vychádzať v prejednávacom prípade.

41. V prípade žiadosti o vrátenie zaplatenej čiastky totiž ide o samostatný návrh nájomcu, ktorého cieľom je vydanie osobitného rozsudku voči prenajímateľovi, konkrétne vrátenie plnenia poskytnutého bez právneho dôvodu. Takýto návrh nepredstavuje len obyčajný prostriedok na obranu proti žalobe o zaplatenie podanej protistranou.

2. Pojem „nárok vyplývajúci z tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok“

42. Článok 6 ods. 3 nariadenia č. 44/2001 okrem toho vyžaduje, aby vzájomný nárok „vyplýva[l] z tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok“.

43. Výkladom pojmu „vyplývajúci z tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok“ sa Súdny dvor doposiaľ nezaoberal vyčerpávajúco.¹⁶ Aj tento pojem sa má vykladať samostatne pri zohľadnení cieľov nariadenia č. 44/2001, pričom odvolanie sa na judikatúru týkajúcu sa článku 28 nariadenia nie je nutné.¹⁷

44. Účel osobitnej právomoci v prípade vzájomného nároku spočíva v tom, aby sa účastníkom konania umožnilo, že sa o ich vzájomných nárokoch rozhodne v tom istom konaní pred tým istým súdom,¹⁸ pokiaľ tieto nároky vedú k spoločnému súboru skutkových stavov, a preto „pramena zo zmluvy uzatvorenej medzi účastníkmi konania alebo zo skutočnosti zakladajúcej žalobu [ktorou sa začalo konanie]“.¹⁹

14 — Rozsudok Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:239, bod 12).

15 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:139, bod 26).

16 — Pozri uznesenie v prípade zjavne neprípustného návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci (C-69/02, EU:C:2002:221).

17 — Aj v tomto ustanovení vzniká otázka, či sú dve žaloby „súvisiace“. Článok 28 ods. 3 sa však podľa svojho znenia („na účely tohto článku“) a na základe miesta zastávajúceho v systéme vzťahuje *vylučne* na sporovú situáciu, v ktorej hrozia rozporné rozhodnutia, pretože na rôzne súdy rôznych členských štátov boli podané navzájom súvisiace žaloby. Naproti tomu v prípade podania vzájomného návrhu v jednom a tom istom konaní riziko rozporných rozhodnutí nehrozí.

18 — Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:139, body 7 a 35).

19 — Správa P. Jenarda k Dohovoru zo 17. septembra 1968 o *súdnej právomoci* a o uznávaní a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1, 28).

45. V prejednávanej príhode to tak je. Vrátenie sumy uplatnenej prostredníctvom vzájomného návrhu totiž má základ v lízingovej zmluve, z ktorej bol odvodený žalobný nárok na zaplatenie.

46. Žiadosť o vrátenie zmluvného plnenia má síce charakter založený na bezdôvodnom obohatení, v tejto súvislosti ju však možno spájať s lízingovou zmluvou, keďže nárok založený na bezdôvodnom obohatení by bez lízingovej zmluvy a zmluvného plnenia nevznikol.

47. Na účely otázky, či existuje dostatočný vzťah k zmluve uzatvorenej medzi účastníkmi, možno okrem toho použiť zásady nariadenia č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (RÍM I) a nariadenia č. 864/2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II). Nariadenia RÍM I a RÍM II totiž jednomyselne vychádzajú zo zásady, že v prípade vrátenia plnenia založeného na bezdôvodnom obohatení treba nadväzovať na právo rozhodné pre zmluvu, na ktorej sa plnenie zakladá,²⁰ a pôvod nároku založeného na bezdôvodnom obohatení preto napokon vidia v zmluve, ktorej predmetom je sporné plnenie.

48. Vzhľadom na to je pochopiteľné, že aj v prípade vzájomného nároku založeného na bezdôvodnom obohatení v rámci článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 sa má vychádzať z príslušnej jednotnosti a odkazu na pôvod nadväzujúci na zmluvu.

49. V konečnom dôsledku treba na prvú prejudiciálnu otázku odpovedať v tom zmysle, že pojem „vzájomný nárok vyplývajúci[i] z tej istej zmluvy alebo skutočnosti ako pôvodný nárok“, zahŕňa podľa článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 aj nárok podaný po tom, čo bol zrušený právoplatný a vykonateľný rozsudok, a to v konaní o pôvodnej žalobe terajšej odporkyne, a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na opätovné rozhodnutie, a ktorým navrhovateľ v rámci svojho vzájomného nároku založeného na bezdôvodnom obohatení, žiada o vrátenie sumy, ktorú zaplatil na základe zrušeného rozsudku, vyhláseného vo veci pôvodnej žaloby odporkyne.

C – O druhej prejudiciálnej otázke

50. Vo svojej druhej prejudiciálnej otázke žiada vnútroštátny súd o objasnenie toho, či v prípade nároku spotrebiteľa s cieľom uplatniť nárok založený na bezdôvodnom obohatení prostredníctvom podania vzájomného návrhu v súvislosti so zmluvou uzavretou spotrebiteľom v zmysle nariadenia č. 44/2001, ide tiež o veci týkajúce sa zmluvy uzavretej spotrebiteľom.

1. O prípustnosti druhej prejudiciálnej otázky

51. Vnútroštátny súd túto otázku neobmedzil na prípad, o ktorý tu nejde, že právomoc nie je založená na pravidlách týkajúcich sa vzájomného nároku.

52. V prejednávanej situácii by však zodpovedanie druhej prejudiciálnej otázky už nemalo byť relevantné vzhľadom na to, že v konaní vo veci samej je právomoc v každom prípade založená na pravidlách týkajúcich sa vzájomného nároku podľa článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 a medzinárodná právomoc slovinských súdov je preto už len z tohto dôvodu daná.

2. Subsidiárne: obsahové posúdenie druhej prejudiciálnej otázky

53. Subsidiárne sa treba krátko venovať druhej otázke a vysvetliť právnu povahu nároku založeného na bezdôvodnom obohatení uplatňovaného prostredníctvom podania vzájomného návrhu vo svetle právomoci v spotrebiteľských veciach.

20 — Zo systematického hľadiska má v prípade neplatných zmlúv prednosť článok 12 ods. 1 písm. e) nariadenia RÍM I pred článkom 10 ods. 1 nariadenia RÍM II (pozri LEIBLÉ, S.: *NomosKommentar-BGB*, článok 12 RÍM I, bod 35, kde sú uvedené ďalšie odkazy).

54. V prípade právomoci v spotrebiteľských veciach uplatnil Súdny dvor širokú formuláciu a zahrnul sem aj také nároky, ktoré iba vykazujú „útku súvislosť“ so zmluvou uzavretou spotrebiteľom.²¹ Žiadosť o právnu ochranu, o akú ide v konaní vo veci samej, ktorej cieľom je vrátenie sumy, ktorá je predmetom zmluvy uzavretej spotrebiteľom – v prejednávanom prípade finančného lízingu –, takúto útku súvislosť vykazuje.

55. Na základe doposiaľ uvedeného by sa dalo na druhú prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že pojem „veci spotrebiteľských zmlúv“ podľa článku 15 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa aj nárok spotrebiteľa založený na bezdôvodnom obohatení, ktorý súvisí s inou vecou týkajúcou sa spotrebiteľských zmlúv, ktorej je účastníkom a ktorej cieľom je vrátenie sumy, ktorú bol spotrebiteľ povinný zaplatiť v dôsledku neskôr zrušeného rozsudku, vyhláseného v inom konaní vo veci spotrebiteľských zmlúv.

D – O tretej prejudiciálnej otázke

56. Svojou treťou otázkou sa chce vnútroštátny súd dozvedieť, či (a prípadne ako) je uplatniteľná norma právomoci v zmluvných veciach podľa článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, ak nájomca uplatňuje nárok založený na bezdôvodnom obohatení, ako je to v konaní vo veci samej.

57. Keďže právomoc slovinských súdov možno zakladať tak na normách právomoci v prípade vzájomných nárokov, ako aj na normách právomoci v spotrebiteľských veciach, zodpovedanie tretej otázky sa stáva zbytočné. Subsidiárne je potrebné krátko sa jej venovať.

1. O prvej časti tretej prejudiciálnej otázky

58. Pojem „v zmluvných veciach“ podľa článku 5 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 sa týka každej právnej povinnosti, ktorú na seba voľne prevzal jeden účastník voči druhému.²² Článok 5 bod 1 nariadenia č. 44/2001 pritom zahŕňa nielen priame zmluvné povinnosti, ale aj sekundárne povinnosti, napríklad nároky na náhradu škody alebo na vrátenie sumy, ktoré vstupujú na miesto nesplnenej zmluvnej povinnosti.²³

59. Súdny dvor v tejto súvislosti len nedávno vo veci Profit Investment SIM konštatoval, že „žaloba o vyhlásenie neplatnosti zmluvy a žaloba o vrátenie súm neoprávnene zaplatených na základe uvedenej zmluvy patria medzi ‚zmluvné veci‘ v zmysle tohto ustanovenia“, ²⁴ a odvoláva sa pritom na „príčin[n]ú súvislosť medzi nárokom na vrátenie a zmluvným vzťahom“ ²⁵.

60. Tento prístup možno automaticky uplatniť na prejednávanú vec, v ktorej síce nejde o neplatnú zmluvu vo vlastnom slova zmysle, ale o neoprávnene prijatú platbu v dôsledku zrušenia platobného titulu.

61. Na prvú časť tretej prejudiciálnej otázky by teda bolo potrebné odpovedať tak, že pojem „zmluvné veci“, uvedený v článku 5 bode 1 nariadenia č. 44/2001, sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa návrh, akým je návrh v konaní vo veci samej, v rámci ktorého si nájomca uplatňuje nárok založený na bezdôvodnom obohatení.

21 — Pozri nedávny rozsudok Hobohm (C-297/14, EU:C:2015:844, bod 33).

22 — Pozri rozsudky Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, bod 23) a Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, body 48 a 50).

23 — Pozri rozsudok de Bloos (14/76, EU:C:1976:134).

24 — Rozsudok Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, bod 58).

25 — Rozsudok Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, bod 55).

2. O druhej časti tretej prejudiciálnej otázky

62. Druhá časť tretej prejudiciálnej otázky sa vzťahuje na určenie miesta zmluvného plnenia v prípade sporného nároku.

63. Keďže v prípade finančného lízingu, o ktorý ide v konaní vo veci samej a na ktorý nadväzuje nárok založený na bezdôvodnom obohatení, nejde ani o kúpnu zmluvu²⁶, ani o zmluvu o poskytovaní služieb podľa článku 5 bodu 1 písm. b)²⁷, miesto zmluvného plnenia sa v prejednávacom prípade určí podľa článku 5 bodu 1 písm. c) v spojení s písmenom a), teda na základe vnútroštátneho práva, ktoré sa vzťahuje na uplatnený nárok.²⁸

64. Keďže podľa judikatúry je v prípade sekundárnych nárokov rozhodujúca tá právna povinnosť, na ktorej nesplnení sa zakladajú návrhy,²⁹ zdá sa, že aj v prípade nároku založeného na bezdôvodnom obohatení vo veci plnenia bez právneho dôvodu treba vychádzať z miesta zmluvného plnenia pôvodnej (domnelej) platobnej povinnosti. Rovnakým smerom sa uberajú úvahy vyjadrené v článku 12 ods. 1 písm. e) nariadenia RÍM I, podľa ktorých aj následky stroskotanej zmluvy (napríklad vrátenie zmluvného plnenia) podliehajú rozhodnému právu zmluvy.³⁰

65. Na druhú časť tretej prejudiciálnej otázky by sa preto malo odpovedať v tom zmysle, že miesto zmluvného plnenia podľa článku 5 bodu 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001 sa má určiť na základe uplatnenia tých pravidiel vnútroštátneho práva, ktoré upravujú plnenie pôvodného zmluvného platobného záväzku, ktorého vrátenie sa teraz žiada.

V – Návrh

66. Keďže na účely rozhodnutia je relevantná iba jedna odpoveď na prvú prejudiciálnu otázku, na základe doposiaľ uvedeného návrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky takto:

67. Pojem „vzájomný nárok vyplývajúci z tej istej zmluvy... ako pôvodný nárok“, zahŕňa podľa článku 6 bodu 3 nariadenia č. 44/2001 aj nárok podaný po tom, čo bol zrušený právoplatný a vykonateľný rozsudok, a to v konaní o pôvodnej žalobe terajšej odporkyne, a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na opätovné rozhodnutie, a ktorým terajší navrhovateľ v rámci svojho vzájomného nároku založeného na bezdôvodnom obohatení, žiada o vrátenie sumy, ktorú zaplatil na základe neskôr zrušeného rozsudku, ktorý bol vydaný v konaní o pôvodnej žalobe.

26 — V súvislosti s požiadavkou dodávky tovaru pozri rozsudok *Car Trim* (C-381/08, EU:C:2010:90, bod 32 a nasl.).

27 — V súvislosti s tým, že právo na používanie diela v rámci práva duševného vlastníctva nespadá pod pojem poskytnutie služieb, pozri rozsudok *Falco Privatstiftung* (C-533/07, EU:C:2007:257, bod 29).

28 — Pozri rozsudok *Tessili/Dunlop* (12/76, EU:C:1976:133, body 13 a 15), v súvislosti s uplatniteľnosťou tejto judikatúry na článok 5 bod 1 písm. a) nariadenia č. 44/2001 pozri rozsudok *Falco Privatstiftung* (C-533/07, EU:C:2007:257, bod 47 a nasl.).

29 — Pozri rozsudok *De Bloos* (14/76, EU:C:1976:134, body 13 a 14).

30 — Pozri v tejto súvislosti bod 46 vyššie a RAUSCHER, T., LEIBL, S.: *EuZPR/EuLPR* (2011), bod 30, kde sú uvedené ďalšie odkazy.